

overigen die 'voor het gemeenschapsleven der Joden onmisbaar' waren, moesten vrijgelaten worden. 'Ik zei Aus der Füntén', aldus Cohen in zijn naoorlogse herinneringen,

'dat, als hij deze mensen zonder nader onderzoek wegzond, hij de Joodse Raad en het Joodse leven in Amsterdam zou ontwrichten. Hij legde daarom twintig briefjes voor Asscher en mij en zei dat wij twintig mensen konden uitkiezen, die wij onontbeerlijk achtten. Later heb ik mij vaak verbaasd dat ik dat onmiddellijk aanvaardde' -

een begrijpelijke verbazing want in het voetspoor van Aus der Füntén gaf Cohen de gestelde regel prijs en daarmee de bescherming die hij voor allen die door de Joodse Raad van belang geacht werden, bereikt meende te hebben.

'Asscher kon, toen eenmaal de keuze kwam, het niet verdragen en ging weg. Ik zelf bleef staan naast Aus der Füntén die half dronken was. De gearresteerden kwamen daarop langs ons en ik moest de keuze doen. Deze was in zoverre aangewezen, dat de Joodse Raad altijd vrijstellingen kon vragen voor diegenen die voor de Joodse gemeenschap van belang waren, en daar ik de meesten kende, kon ik deze dus aanwijzen. Maar in mijn leven heb ik later meer gedacht aan hen, die ik had afgewezen dan aan hen die ik aangewezen heb.'¹

Twee-en-twintig personen kreeg Cohen vrij, Sluzker nog eens achttien. De overigen verdwenen naar Westerbork.

Wij hebben de razzia van 9 augustus aangeduid als een aanwijzing dat zelfs de 'extra-editie' van *Het Joodse Weekblad* van 7 augustus met haar drievoudig dreigen met Mauthausen slechts een beperkt effect had. Er is nòg een aanwijzing: de *Zentralstelle* ging de deportatieprocedure drastisch bekorten. Vermoedelijk kort na de 9de augustus gingen de politie-agenten oproepen rondbrengen die slechts inhielden dat men zich binnen drie dagen bij de Hollandse Schouwburg melden moest. De directeur had daar het gehele personeel van het Joodse revuegezelschap dat er opgetreden was, onder hen Henriëtte Davids, tot medewerkers van de Joodse Raad laten benoemen. 'Wij gaan met de laatste trein', had hij gezegd, 'en voor het zover is' (waar bleef het beloofde Tweede Front?) 'kan er nog veel gebeuren!'² De schouwburg telde negenhonderd zitplaatsen; er waren koffiekamers die men tot cantine kon inrichten; de ingangen waren gemakkelijk te controleren - kortom, het gebouw was aanzienlijk geschikter dan de school waar

¹ D. Cohen: 'Herinneringen', p. 74 (Doc I-294, d-1). ² Henriëtte Davids: *Mijn levenslied* (1948), p. 127.